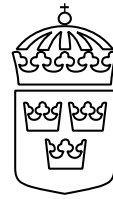

Regeringens skrivelse

2025/26:281

Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans Skr. och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade 2025/26:281 förhållanden

---

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 4 juni 2026

Ulf Kristersson

Anna Tenje
(Socialdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och den rekommendation till regeringen som Riksrevisionen lämnar i rapporten Ändrade förhållanden – ineffektiv hantering i socialförsäkringen (RiR 2026:4). Riksrevisionen har granskat Försäkringskassans hantering av ändrade förhållanden inom sjukersättning och bostadstillägg och Pensionsmyndighetens motsvarande hantering inom bostadstillägg för pensionärer.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har flera effektivitetsbrister i hanteringen av ändrade förhållanden, och att den nuvarande hanteringen medför risker för felaktiga utbetalningar. Riksrevisionen lämnar en rekommendation till regeringen och ett antal rekommendationer till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att den utgör ett viktigt bidrag till att synliggöra utvecklingsbehov på området, så att handläggningen i socialförsäkringen kan effektiviseras och omfattningen av felaktiga utbetalningar minska. Mot bakgrund av de åtgärder regeringen har vidtagit för att stärka myndigheters möjligheter att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar samt att inhämta och utbyta information, anser regeringen dock att det för närvarande inte finns skäl att inleda ett sådant lagstiftningsarbete som Riksrevisionen rekommenderar.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Innehållsförteckning

1	Ärendet och dess beredning	3
2	Riksrevisionens iakttagelser	3
2.1	Iakttagelser som rör myndigheternas arbete med att få försäkrade att anmäla ändrade förhållanden	3
2.2	Iakttagelser som rör myndigheternas system för att fånga upp och hantera uppgifter om ändrade förhållanden	4
2.3	Iakttagelser som rör myndigheternas processer för handläggning av uppgifter om ändrade förhållanden	5
2.4	Riksrevisionens rekommendationer	6
3	Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser	6
4	Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser	6
Bilaga	Ändrade förhållanden – ineffektiv hantering i socialförsäkringen (RiR 2026:4)	10
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 4 juni 2026	35

Riksrevisionen har granskat om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden inom sjukersättning och bostadstillägg respektive bostadstillägg för pensionärer är tillräckligt effektiv för att minska risken för felaktiga utbetalningar samt om myndigheterna tar vara på uppgifter om ändrade förhållanden hos enskilda som påverkar dessa två förmåner. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Ändrade förhållanden – ineffektiv hantering i socialförsäkringen (RiR 2026:4), se *bilagan*.

Riksdagen överlämnade Riksrevisionens rapport till regeringen den 19 februari 2026. I denna skrivelse behandlar regeringen de iakttagelser och den rekommendation till regeringen som Riksrevisionen redovisar i sin rapport.

2 Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har granskat Försäkringskassans hantering av ändrade förhållanden inom sjukersättning och bostadstillägg, och Pensionsmyndighetens motsvarande hantering inom bostadstillägg för pensionärer. Riksrevisionens övergripande slutsats är att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har flera effektivitetsbrister i hur de hanterar ändrade förhållanden, och att den nuvarande hanteringen medför risker för felaktiga utbetalningar. Enligt Riksrevisionen har myndigheterna brister i sitt arbete med att få försäkrade att anmäla ändrade förhållanden. Myndigheterna tar inte heller till fullo tillvara de möjligheter till effektiv informationsdelning av uppgifter som finns, och framför allt Försäkringskassan brister i handläggningen av ändrade förhållanden. Riksrevisionen bedömer också att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten saknar rättsliga förutsättningar för att mer automatiserat använda Skatteverkets uppgifter om inkomster på individnivå i arbetsgivardeklarationen för flera inkomstbaserade förmåner. Sådana uppgifter skulle enligt Riksrevisionen kunna användas för att ta fram träffsäkra indikatorer om ändrade förhållanden under den tid som den försäkrade har förmåner från socialförsäkringen och därigenom minska risken för felaktiga utbetalningar.

2.1 Iakttagelser som rör myndigheternas arbete med att få försäkrade att anmäla ändrade förhållanden

Riksrevisionen bedömer att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har brister i sin information till enskilda om deras anmälningsskyldighet. Av granskningen framgår att försäkrade som har oförändrad ersättning under en längre tid riskerar att inte få information om skyldigheten att anmäla ändringar. Vidare framgår att grupper med särskilda behov riskerar

att inte få anpassad information om anmälningsskyldigheten. Exempelvis saknas material om anmälningsskyldigheten som är anpassat för grupper med kognitiv nedsättning och det generella stöd som finns är inte alltid känt bland handläggare. Försäkringskassan godtar till skillnad från Pensionsmyndigheten inte muntliga ändringsanmälningar för bostadstillägg när ändringen gäller en höjning. Det gör det enligt Riksrevisionen svårare för försäkrade med särskilda behov att anmäla ändringar som avser bostadstillägg till Försäkringskassan.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten uppmanar försäkrade att i första hand använda e-tjänster för att anmäla ändringar. Riksrevisionen noterar att försäkrade som saknar e-legitimation eller digital vana har sämre möjligheter att ta del av vilka uppgifter beslut baseras på och får svårare att anmäla ändrade förhållanden. När det särskilt gäller sjukersättning framgår av granskningen att Försäkringskassan har nio olika e-tjänster som ska användas av försäkrade för att anmäla ändringar, vilket försvårar möjligheterna till överblick och ökar risken för fel.

2.2 Iakttagelser som rör myndigheternas system för att fånga upp och hantera uppgifter om ändrade förhållanden

Riksrevisionen anser att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten inte har tillräckligt effektiva system för att fånga upp och hantera uppgifter om ändrade förhållanden. Denna informationsdelning sker i dag i hög grad genom s.k. maskinella impulser. Enligt Riksrevisionen fungerar impulserna som signaler till berörda förmåner, t.ex. vid ändrade folkbokföringsuppgifter eller nya socialförsäkringsförmåner. För att systemet med maskinella impulser ska fungera effektivt behöver myndigheterna enligt Riksrevisionen dels identifiera vilka uppgifter de behöver få in och dela vidare, dels ha tillgång till uppdaterade uppgifter. Exempelvis saknar Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten lagreglerad direktåtkomst till Skatteverkets uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen, som innehåller uppgifter om inkomster. Denna information skulle enligt Riksrevisionen vara relevant för handläggningen av sjukersättning och bostadstillägg.

Av granskningen framgår vidare att såväl Försäkringskassans som Pensionsmyndighetens befintliga maskinella impulser inte på ett tillräckligt träffsäkert sätt identifierar ändrade förhållanden. I Försäkringskassans verksamhet saknas interna maskinella impulser för flera förmåner som kan indikera ändrade förhållanden för sjukersättning och bostadstillägg. Inflödet av maskinella impulser till handläggningen av bostadstillägg är samtidigt högt på både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, och Pensionsmyndigheten har återkommande haft svårt att hinna hantera impulserna.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kompletterar maskinella impulser med digitala fråga-svar-tjänster och manuella metoder för att hämta in och dela information om ändringar. Av granskningen framgår att fråga-svar-tjänsterna är reaktiva till sin karaktär och otydliga rutiner gör att manuell överlämning av information blir personberoende, vilket ökar

riskan för felaktiga utbetalningar. Riksrevisionen anför t.ex. att handläggare kan missa att ta in och dela information om ändrade förhållanden till andra förmåner på den egna myndigheten eller till andra myndigheter. En sannolik orsak till detta är enligt Riksrevisionen bristande kompetens hos handläggare om vilken information som andra har behov av. Fråga-svar-tjänsterna bygger dessutom på att en handläggare i ett enskilt ärende har tagit ställning till att det finns behov av att utreda en förmån och efterfrågar kompletterande uppgifter. Fråga-svar-tjänsterna fångar enligt Riksrevisionen därmed inte indikationer om ändrade förhållanden på ett automatiserat sätt.

Riksrevisionen framför också att Försäkringskassan inte har tagit ett helhetsgrepp kring vilka uppgifter om ändrade förhållanden som ska delas mellan de förmåner som myndigheten administrerar. Enligt Riksrevisionen riskerar detta att leda till att informationsdelning sker med fördröjning eller missas helt, vilket kan leda till felaktiga utbetalningar.

Granskningen visar att det tar tid från att lagstiftning är på plats som möjliggör för myndigheter att dela uppgifter om ändrade förhållanden till att myndigheterna utvecklar nya funktioner i handläggningen som möjliggör en mer automatiserad hantering.

2.3 Iakttagelser som rör myndigheternas processer för handläggning av uppgifter om ändrade förhållanden

Riksrevisionen gör bedömningen att det finns flera effektivitetsbrister i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens processer för handläggning av uppgifter om ändrade förhållanden. Båda myndigheterna har haft återkommande problem med ärendehandläggningen av ändrade förhållanden inom bostadstillägg. Den försenade handläggningen ökar enligt Riksrevisionen risken för felaktiga utbetalningar. Riksrevisionen anser därtill att det finns effektivitetsbrister inom handläggningen av sjukersättning eftersom Försäkringskassan inte utreder ändrade förhållanden i tillräcklig omfattning. Det beror enligt Riksrevisionen på att Försäkringskassan sällan får indikationer om att den fortsatta rätten till sjukersättning behöver utredas, bl.a. eftersom myndigheten i stor utsträckning förlitar sig på information som finns i de interna systemen för att identifiera ändrade förhållanden.

Av granskningen framgår vidare att Försäkringskassans handläggningsprocesser inom sjukersättning och bostadstillägg har föråldrade funktioner för att hantera ändrade förhållanden. Inom sjukersättningen finns t.ex. inte funktioner i handläggningssystemet som automatiskt hanterar uppgifter om ändrade förhållanden. Pensionsmyndigheten har en högre grad av automatiserad hantering av ändrade förhållanden, men granskningen visar att handläggarnas kunskap om hur de kan använda funktionerna varierar. Riksrevisionen menar att detta riskerar att leda till olika arbetssätt och i förlängningen sämre effektivitet.

Riksrevisionen anser att Pensionsmyndigheten i högre grad än Försäkringskassan har prioriterat uppföljningen av ändrade förhållanden inom

bostadstillägg och har identifierat utvecklingsområden som syftar till att minska risken för felaktiga utbetalningar och återkrav.

2.4 Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge rättsliga förutsättningar för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att genom direktåtkomst kunna ta del av Skatteverkets uppgifter om inkomster på individnivå i arbetsgivardeklarationen för fler socialförsäkringsförmåner än i dag.

Riksrevisionen lämnar även ett antal rekommendationer till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

3 Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att den utgör ett viktigt bidrag till att synliggöra utvecklingsbehov på området, så att handläggningen i socialförsäkringen kan effektiviseras och omfattningen av felaktiga utbetalningar minska.

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder under senare år i syfte att ge Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten förbättrade möjligheter att motverka felaktiga utbetalningar. Vissa av dessa åtgärder nämner Riksrevisionen i sin granskningsrapport. Mot bakgrund av dessa åtgärder avser regeringen för närvarande inte att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Sedan den 15 februari 2024 får Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten exempelvis behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att vidta kontrollåtgärder som syftar till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott (114 kap. 8 § 4 socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Sedan den 1 juli 2024 finns det vidare en uppgiftsskyldighet i lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet. Lagen ger bl.a. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten rätt att ta del av uppgifter från varandra samt kommuner, arbetslöshetskassor och vissa andra myndigheter, däribland Skatteverket, om uppgifterna behövs i den mottagande aktörens författningsreglerade verksamhet för att säkerställa korrekta beslutsunderlag för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har också från och med den 1 december 2025 utökade möjligheter att hämta in uppgifter om såväl den försäkrade som andra fysiska personer och om juridiska personer från bl.a. myndigheter, försäkringsinrättningar och kreditinstitut (se främst 110 kap. 14 och 31–33 §§ SFB). Sedan den 1 december 2025 gäller dessutom en ny generell bestämmelse som bryter sekretess mellan myndigheter. Enligt bestämmelsen ska sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga

eller ekonomiska förhållanden som utgångspunkt inte hindra att uppgifter lämnas till en annan myndighet i syfte att bl.a. förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp, samt för att upptäcka eller utreda sådana förhållanden (10 kap. 15 a § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att myndigheterna kan göra mer för att tillvarata uppgifter om ändrade förhållanden och påminna enskilda om deras anmälningsskyldighet. I regleringsbrevet för 2026 och föregående år har både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten mål för minskade felaktiga utbetalningar. Myndigheterna ska bidra till målet att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen och den brottslighet som riktas mot dessa system ska minska. Omfattningen av felaktiga utbetalningar från de ersättningar som myndigheterna hanterar och den brottslighet som riktas mot dessa ersättningar ska därför minska. Myndigheterna ska redovisa måluppfyllelsen, genomförda åtgärder för att minska de felaktiga utbetalningarna och den brottslighet som riktas mot välfärdssystemen samt en bedömning av åtgärdernas effekter. Vidare ska Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten redovisa hur de möjligheter som följer av ovannämnda författningsändringar har genomförts i myndighetens verksamhet och vad dessa har gett för resultat i förhållande till respektive reforms syfte. Med författningsändringar menas bl.a. möjligheterna för myndigheter till ökat informationsutbyte genom införandet av nya sekretessbrytande bestämmelser.

Regeringen har i regleringsbrevet för budgetåret 2025 gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att analysera möjliga förenklingar i regelverket för bostadstillägg till personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Syftet är att handläggningen i högre utsträckning ska bygga på befintliga uppgifter som är lätta att hämta in och lätta att kontrollera. Uppdraget redovisades den 15 september 2025 (S2025/01578). ISF lyfter främst fram tre regeländringar som skulle kunna minska problemen utan att behovsprövningen minskar. Dessa ändringar är att Försäkringskassan ska hämta in uppgifter om inkomst av tjänst från Skatteverket och uppgifter om förmögenhet från bankerna samt att förändringar av hyreskostnader ska schablonberäknas.

Regeringen har vidare gett ISF i uppdrag, i regleringsbrevet för 2026, att granska om Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten arbetar effektivt med att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet och undvika att enskilda blir återbetalningsskyldiga. Uppdraget ska redovisas den 29 oktober 2027.

I propositionen Bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen (prop. 2025/26:210) föreslår regeringen att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska få besluta om en sanktionsavgift och en bidragsspärr i syfte att motverka felaktiga utbetalningar och att skydda socialförsäkringen. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Förslagen innebär bl.a. att den som har orsakat att ersättning har lämnats felaktigt, genom att lämna oriktiga uppgifter eller inte ha uppfyllt en anmälningsskyldighet eller uppgiftsskyldighet och har fått ett beslut om återbetalning, ska påföras en sanktionsavgift (samma prop. s. 158–159). Den som medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat en oriktig uppgift eller inte har fullgjort en uppgifts- eller anmälningsskyldighet i fråga om

ett förhållande som har betydelse för rätten till eller storleken på förmånen, kan enligt förslagen vidare spärras från rätten till en förmån (samma prop. s. 168–170).

Sanktionsavgifter avser att vara handlingsdirigerande och kan förväntas ha en preventiv effekt. Införandet av en sanktionsavgift i socialförsäkringen kan skärpa synen på oriktigt uppgiftslämnande och därigenom bidra till att korrekta uppgifter lämnas vid ansökan om förmån och att ändrade förhållanden anmäls under tiden den enskilde får en förmån. Den föreslagna bidragsspärren bedöms vidare kunna skydda socialförsäkringen från felaktiga utbetalningar. De båda förslagen väntas sammantaget leda till att omfattningen av felaktiga utbetalningar från socialförsäkringen minskar ganska markant (samma prop. s. 17–28).

Den enskilde har alltid ett stort ansvar för att lämna korrekta uppgifter och för att fullgöra sina skyldigheter. Samtidigt är det viktigt att myndigheterna ger enskilda sådan hjälp de behöver för att de ska kunna ta tillvara sina intressen. Det kan t.ex. handla om att informera enskilda om gällande regelverk för respektive förmån samt vilka ändrade omständigheter som behöver anmälas. Det är vidare angeläget att myndigheterna kontinuerligt arbetar för att ha effektiva system och rutiner så att t.ex. uppgifter om ändrade förhållanden tillvaratas och hanteras.

Riksrevisionen påpekar i sin granskning att myndigheterna inte fullt ut tar vara på de möjligheter till att inhämta information som skapades i och med lagen om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Regeringen har i regleringsbrev för 2025 gett ISF i uppdrag att granska hur Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten använder möjligheten att inhämta och använda uppgifter från andra källor än den enskilde i ärendehantering. ISF ska också bedöma om dessa möjligheter används på ett effektivt sätt för att motverka felaktiga utbetalningar och brott. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2026.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har årligen sedan 2021 getts uppdraget ”Rätt från början” i sina respektive regleringsbrev. Från och med regleringsbrevet för 2025 har uppdraget benämnts ”Rätt från början och en återbetalningsverksamhet i balans”. Den senaste redovisningen av uppdraget lämnades den 16 mars 2026 och avsåg då helårsutfall för 2025. Inom ramen för uppdraget redovisades vilka åtgärder myndigheterna har vidtagit för att motverka felaktiga utbetalningar och att enskilda blir återbetalningsskyldiga. Enligt myndigheternas redovisningar har både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten lagt resurser på att förbättra sina digitala kanaler och underlätta för enskilda att lämna korrekta uppgifter samt anmäla ändrade förhållanden. Båda myndigheterna har genomfört informationsinsatser kopplade till förmåner där felaktigheter oftast uppstår på grund av bristande uppgiftslämnning. När det gäller förmånen bostadstillägg har Försäkringskassan nu lagt upp information om hur beräkningen av ersättningen görs på webbplatsen i syfte att skapa transparens så att enskilda kan se ifall beräkningsunderlaget inte stämmer. Pensionsmyndigheten har, inom samma förmån, infört delautomatiska kontroller och utvecklat ett digitalt stöd som används för att automatiskt begära in kompletterande underlag när anmälda uppgifter om boendekostnader avviker från rimliga nivåer (S2026/00539 och S2026/00541).

4 Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Skr. 2025/26:281

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge rättsliga förutsättningar för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att genom direktåtkomst kunna ta del av Skatteverkets uppgifter om inkomster på individnivå i arbetsgivardeklarationen för fler socialförsäkringsförmåner än i dag. Regeringen noterar att lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet har upphävts den 2 april 2026 och ersatts av beskattningsdatalagen (2026:125). I beskattningsdatalagen görs ingen skillnad på direktåtkomst och andra former av elektroniskt utlämnande, och personuppgifter får enligt 15 § beskattningsdatalagen lämnas ut elektroniskt om det inte är olämpligt (se prop. 2025/26:88 s. 154–158). Regeringen konstaterar därutöver att lagen om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet inte avgränsas till vissa förmåner. Av förarbetena till lagen framgår i stället att tillgången till uppgifter på individnivå i en arbetsgivardeklaration väntas öka för flera av aktörerna som beslutar om ersättningar från välfärdssystemen, och att bestämmelserna också ger stöd för ett mer kontinuerligt och rutinmässigt utbyte av uppgifter (se prop. 2023/24:85 s. 74 och 81).

Oaktat detta anser regeringen, mot bakgrund av de åtgärder som har vidtagits och vidtas för att stärka myndigheters möjligheter att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar samt att inhämta och utbyta information, att det för närvarande inte finns skäl att inleda ett sådant lagstiftningsarbete som Riksrevisionen rekommenderar.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Skr. 2025/26:281

Bilaga

Datum: 2026-02-05
Diarienummer: 2024/1079
RiR 2026:4

**Ändrade förhållanden – ineffektiv hantering i
socialförsäkringen (RiR 2026:4)**

Bilaga 1. Metod

Innehåll

1	Population och data	3
1.1	Registerdata och ärendejournaler inom sjukersättning	3
1.2	Definition av undersökningspopulationen	4
2	En textanalys av ärendejournaler med både kvantitativa och kvalitativa inslag	6
2.1	Flera steg i textanalysen av ärendejournalerna	6
3	En individ med pågående utbetalning av sjukersättning kan ha flera ärenden inom olika ärendeslag för sjukersättning	9
4	Textanalysens kategorier	15
5	Registerstudien	19
5.1	Underlagstabeller till huvudrapporten	19
6	Intervjustudien	21
	De reguljära uttrycken	22

1 Population och data

1.1 Registerdata och ärendejournaler inom sjukersättning

Vi har med utgångspunkt i analyser av tillgängliga registerdata vid Riksrevisionen (RiR data)¹ identifierat² en målpopulation av individer som har haft ökad arbetsinkomster samtidigt som de har en oförändrad omfattning av sin sjukersättning. Undersökningspopulationen avgränsades även till individer som fått sin ersättning inom det regelverk för sjukersättning som trädde i kraft 2008. Det betyder att individerna inte omfattas av reglerna för steglös avräkning, som ger försäkrade med ersättning större möjligheter att varva arbete med sjukersättning. Inom ramen för det nyare regelverket kan de försäkrade i stället ansöka om att ha sin ersättning vilande för arbete och studier, för max två år i taget.

Individerna i undersökningspopulationen har fått sin sjukersättning utbetald under åren 2019 till 2023 och är i åldrarna 30 till 64 år. Denna avgränsning gjorde vi i inledande analyser eftersom försäkrade som är under 30 år kan ha antingen aktivitetsersättning eller sjukersättning. Ytterligare en avgränsning vi gjorde är att individer med en fjärdedels sjukersättning inte ingår i urvalet. Dels är gruppen liten, dels har individerna i gruppen en jämförelsevis hög arbetsförmåga. Ändrad arbetsförmåga och inkomster bland dessa individer rör i lägre grad den del de har sjukersättning för.

Därefter gjorde vi en aktgranskning av ärendejournaler baserat på den ovannämnda målpopulationen. I analysen användes även Skatteverkets månadsuppgifter om arbetsinkomst på individnivå. I granskningsrapporten använder vi benämningen undersökningspopulation eftersom alla individer som uppfyller våra kriterier ingår i granskningen.

Vi har tagit vår utgångspunkt i Skatteverkets månadsuppgifter på individnivå om arbetsinkomster och registerdata som baseras på Försäkringskassans utbetalningar av sjukersättning. Vi har betraktat en ökning av arbetsinkomsten som en indikation om ett ändrat förhållande. Indikationen avser att den försäkrade kan ha fått en förbättrad arbetsförmåga under tid med sjukersättning. Detta är något Försäkringskassan kan behöva utreda enligt socialförsäkringsbalken. Det är också ett ändrat förhållande som den försäkrade i normalfallet behöver anmäla och en uppgift som Försäkringskassan behöver ha för att utreda den fortsatta rätten till sjukersättning.

Genom att analysera Försäkringskassans ärendejournaler för sjukersättning för de individer som ingår i vår undersökningspopulation har vi analyserat vilka uppgifter om ändrade förhållanden Försäkringskassan har i sina ärendejournaler. Vi har valt att begära in ärendejournaler för startade och avslutade ärenden inom sjukersättning

---

¹ Riksrevisionen har tillgång till vissa mikrodata som baseras på data från SCB, däribland LISA m.fl.

² Med "identifierat" avses att individerna delar vissa registerbaserade egenskaper såsom omfattning på sjukersättning och visst inkomstmönster. Detta beskrivs mer noggrant i den fortsatta brödtexten.

mellan 2019 och 2023 för de individer som ingår i undersökningspopulationen. Våra analyser av ärendejournalerna bygger därför på de journalanteckningar som Försäkringskassan gjorde under perioden 2019 till 2023 i individernas ärenden. Eventuell dokumentation om individernas ärenden före 2019 och efter 2023 ingår därför inte i vår granskning.

Vi har också begärt in handläggningsnära registerdata från Försäkringskassan om de ärendeslag för sjukersättning som är relevanta för handläggningen av ändrade förhållanden. Därutöver har vi begärt in utbetalningsdata för några andra socialförsäkringsförmåner.³ Utbetalningar till individerna i undersökningspopulationen avser perioden 2019 till 2023.

1.2 Definition av undersökningspopulationen

I vår undersökningspopulation ingår 2 410 individer med sjukersättning under åren 2019 till 2023.⁴ Antalet individer som hade fått sin sjukersättning inom ramen för det nya regelverket var enligt våra inledande analyser under dessa år 178 217 till antalet. Av dessa var 130 062 födda innan 1994 (åldersgräns 30 år och uppåt). Och av dessa individer hade 43 118 någon gång haft en arbetsinkomst enligt Skatteverkets månadsuppgifter på individnivå.

Våra kriterier för att definiera vår undersökningspopulation är att försäkrade med arbetsinkomster ska ha haft en varaktig och väsentlig inkomstökning samtidigt som de hade en pågående utbetalning av sjukersättning med oförändrad omfattning.

Våra kriterier är:

- *En varaktig inkomstökning* där ökningen av arbetsinkomsten för en försäkrad har kvarstått under minst 3 månader och
- *en väsentlig inkomstökning*, där arbetsinkomsten har dubblats jämfört med ett medelvärde av de tre föregående månadernas inkomster och ökningen har varit minst 5 000 kronor en av månaderna och
- inkomstökningen för en försäkrad har skett under period med sjukersättning och
- under perioden då de försäkrade haft en varaktig och väsentlig inkomstökning har de inte haft sin sjukersättning vilande.⁵

³ Förmånerna som ingår i vår analys är studiemedel, arbetslöshetsersättning, sjukpenning, föräldrapenning, assistansersättning, aktivitetsstöd, bostadstillägg, merkostnadsersättning, omvårdnadsbidrag. Vi analyserar om de försäkrade har eller har haft en annan (social)försäkringsförmån förutom sjukersättning mellan 2019 och 2023. Dessa analyser avser fånga i vilken grad Försäkringskassan kan få in uppgifter om ändrade förhållanden via andra förmåner än sjukersättning.

⁴ Efter matchningen med denna undersökningspopulation och ärendejournalerna kvarstod 2 128 individer med någon form av dokumentation om påbörjade och avslutade ärenden under perioden 2019 till 2023.

⁵ Vi har ur undersökningspopulationen exkluderat försäkrade vars sjukersättning minskat i samband med den inkomstopp vi kunnat identifiera genom Skatteverkets månadsuppgifter. Vi har också exkluderat de försäkrade som fått sin *ersättning vilande runt inkomstoppen* (3 månader före, under den månad ökningen sker samt två efterföljande månader), vilket gör att omfattningen av sjukersättning minskat.

I våra analyser ingår alla individer som uppfyller dessa kriterier. En mycket hög andel av individerna som ingår i undersökningspopulationen har partiell ersättning, och 86 procent har halv sjukersättning.⁶ Det är viktigt att ha i åtanke att vår undersökningspopulation därmed inte är representativ för försäkrade med sjukersättning. I december 2024 hade 22 procent av försäkrade med sjukersättning partiell ersättning. Andelen med halv ersättning var 13 procent.

Vi är också medvetna om att det kan finnas vissa brister i månadsuppgifterna på individnivå. Flera utredningar har lyft risken för att registret innehåller felaktiga uppgifter, men det finns inte skattningar över hur omfattande problemet är. Arbetsgivare kan nämligen göra ändringar och tillägg i efterhand i arbetsgivardeklarationerna, utan att de myndigheter som använder uppgifterna får kännedom om det. Flera utredningar har lyft fram behoven att kartlägga förekomsten av fel i registret.⁷ Vi har analyserat uppgifterna om ökade inkomster från detta register så som indikationer på ändrad arbetsförmåga hos försäkrade, som Försäkringskassan kan behöva utreda vidare.

---

⁶ Analyserna av registerdata visar att 98 procent av de försäkrade i undersökningspopulationen inte fick ändrad omfattning av sin sjukersättning under den granskade perioden med sjukersättning (2019 till 2023). Jämförelserna av omfattning avser början och slutet av ett år.

⁷ SOU 2021:101; SOU 2023:47; SOU 2025:108.

2 En textanalys av ärendejournaler med både kvantitativa och kvalitativa inslag

För att besvara delfråga 3⁸ i vår granskningsrapport har vi fokuserat vår analys på sjukersättning. Vi har genomfört en registerstudie som kombinerats med en textanalys av ärendejournaler för den undersökningspopulation vi har beskrivit ovan. Textanalysen är kvantitativ men har kvalitativa inslag, eftersom vi har gjort genomläsningar av olika textpartier i ärendejournalerna. Syftet med textanalysen är att studera vilka uppgifter om ändrade förhållanden Försäkringskassan har haft tillgång till i ärendejournalerna. Individerna som ingår i registerstudien och i textanalysen av ärendejournalerna har haft väsentliga och varaktiga inkomstökningar. Det vet vi utifrån registerdata från Skatteverket om månadsuppgifter på individnivå om arbetsinkomster. De försäkrade har samtidigt haft sjukersättning utan att omfattningen av ersättningen har minskat. Det betyder att vi har analyserat försäkrade som har *presumtivt förbättrad arbetsförmåga*,⁹ ett ändrat förhållande som Försäkringskassan kan behöva utreda.

Vi har genomfört en textanalys av journalanteckningarna i ärenden som rör sjukersättning. En försäkrad kan ha många olika ärendeslag inom sjukersättning. I de ärendejournaler som vi begärt in har vi därför journalanteckningar för ärenden i olika ärendeslag för sjukersättning som Försäkringskassan startat och avslutat för individerna i undersökningspopulationen under perioden 2019 till 2023. Vi har begärt in journalerna i digitalt format,¹⁰ vilket underlättat för den kvantitativt inriktade textanalys vi har genomfört.

2.1 Flera steg i textanalysen av ärendejournalerna

Vi inledde textanalysen genom att formulera och söka på relevanta ord och uttryck så som "ändrade förhållanden", "ändrad arbetsförmåga", "ökande inkomster", "ökad inkomst" och "anmälningsskyldighet".¹¹ Listan över uttryck/ord var dock längre än så.¹² Vi gjorde därefter en genomläsning av träffarna. En träff är en anteckning (ett textparti) där uttrycket/ordet förekommer. En träff kan förekomma på flera ställen i en ärendejournal för sjukersättning. En ärendejournal innehåller individens ärenden inom olika ärendeslag och ett enskilt ärende (inom ett ärendeslag) kan pågå under en tid. Handläggaren dokumenterar (gör anteckningar om) olika händelser som hör till

⁸ Har Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten effektiva processer för handläggning av uppgifter om ändrade förhållanden?

⁹ Enligt Skatteverkets månadsuppgifter om arbetsinkomster på individnivå.

¹⁰ I SAS-format.

¹¹ Med så kallade reguljära uttryck (regex) kan vi få full kontroll över syntaktisk textsökning. Vi kan välja att söka efter ganska breda eller snäva syntaktiska mönster (fraser, ord eller delar av ord etc.) i texten och välja i vilken mån syntaktisk kontext ska spela in i sökträffarna. Genom att pröva oss fram från ganska breda generella sökningar till mer specifika sökningar har vi gradvis bildat oss en förståelse av journalerna och vilka reguljära uttryck som fångar textstycken som i hög grad innehåller det vi faktiskt söker efter.

¹² I huvudsak användes programspråket Python för att formulera och söka med reguljära uttryck (regex).

ett pågående ärende. Anteckningarna/dokumentationen datumstämplas i handläggningssystemet och syns i ärendejournalen för sjukersättning.

Regex

Regex (*regular expressions*) är ett sätt att beskriva mönster i text. I stället för att söka efter en exakt ordform, kan man med regex definiera **regler** för vad man letar efter: t.ex. ord som börjar eller slutar på ett visst sätt, tal i en specifik form, meningar som innehåller vissa ord i viss ordning eller kombinationer av tecken som följer ett visst strukturellt mönster.

Regex fungerar alltså som ett **precisionsverktyg** för textanalys. Nedan visas några exempel på symboler och betydelsen:

Symbol	Betydelse
.	valfri symbol
*	upprepning (0 eller fler av föregående tecken)
+	1 eller fler av föregående
[abc]	ett av tecknen a, b eller c
[^abc]	alla tecken utom a, b och c
\d	siffra
\s	mellanslag eller radbrytning
^ / \$	början/slut på rad
(...)	gruppering

Här följer några illustrerande exempel på hur regex kan användas och hur det skiljer sig mot vanlig textsökning där viss utbyggd funktionalitet såsom *stemming* (ordstammar) och *Wildcards* (*) ofta är integrerat i sökfunktionen.

Regex 1. Sökning efter meningar som innehåller två ord i specifik ordning:

```
\b(ord1).*?(ord2)\b
```

Söker meningar där *ord1* kommer före *ord2*, oavsett avstånd.

Vanlig textsökning: Skulle bara hitta *ord1* eller *ord2* var för sig, inte deras inbördes relation.

Regex 2. Sökning efter tal i ett visst format:

```
\d{4}-\d{2}-\d{2}
```

Hittar datum av typen YYYY-MM-DD – inga andra tal eller tecken matchar.

Wildcards: ****.*.*** kan matcha allt möjligt t.ex. "abcd-zz-12".

Regex 3: Sökning efter ord som börjar med en viss rot men med full kontroll:

revisions?(arbete|rapport|plan)

Hittar bara *precis de ordformer* som man vill tillåta.

Stemming: Skulle generera alla ordformer som algoritmen tror "tillhör stammen", även oönskade. Alltså: en sökning på "revision" skulle ge träff på alla sammansatta ord med "revisions" i början men även andra ord såsom "revisionism" etc.

Regex 4: Sökning efter variationer av en term med kontrollerade mellanrum:

intern(a|t) revision(en)?

Uttrycket matchar: interna revision, intern revision, intern revisionen, interna revisionen.

Wildcards: intern* revision* skulle också kunna matcha: internationell revision, internaliserad revisionism

... dvs. mycket mindre precis.

Sammanfattningsvis:

Regex är ett sätt att beskriva textmönster med hög precision. Det möjliggör sökningar som tar hänsyn till ordning, struktur, format och variationer, inte bara förekomst av ord.

Till skillnad från stemming eller wildcards matchar regex bara det som explicit definieras – inget annat. Detta ger full kontroll över den syntaktiska sökningen och gör att man kan identifiera relevanta meningar och textstycken mycket mer träffsäkert.

Vi genomförde en stegvis analys av journalanteckningarna som resulterade i några kategorier som vi bedömde som relevanta för att besvara våra frågeställningar om ändrade förhållanden. Vi kan genom vår analys beskriva hur anteckningarna i en kategori fördelar sig mellan olika ärendeslag. Vi kan exempelvis konstatera att kategorin med anteckningar som handlar om att informera om anmälningsskyldigheten framför allt fanns i de ärenden som gäller nya ansökningar för sjukersättning. Men vi kan också beskriva i vilken mån anteckningarna/träffarna i varje kategori förekommer i de ärendeslag som är relevanta i Försäkringskassans handläggning av ändrade förhållanden. Dessa ärendeslag är SE_PRN med klassificeringen minskning/upphörande och SE_ANS med klassificeringen vilande.

I ett sista steg aggregerade vi träffarna i kategorierna till individnivå, så att vi kan beskriva hur många individer som har haft minst en anteckning i de kategorier som vi bedömer är relevanta för att besvara våra frågeställningar om ändrade förhållanden. I granskningsrapporten redovisar vi främst resultat av analyser på individnivå.

3 En individ med pågående utbetalning av sjukersättning kan ha flera ärenden inom olika ärendeslag för sjukersättning

I Tabell 1 beskrivs vi de ärendeslag inom sjukersättning som ingår i våra analyser av journalanteckningar och som är relevanta för handläggningen av ändrade förhållanden. Handläggning av ärenden inom sjukersättning kan beskrivas genom en uppdelning i ärendeslag, klassificering, typ av ärende och typ av prövning. Vi har registerdata för några ärendeslag med klassificeringar för ärenden som fångar handläggning av ändrade förhållanden. Ändrade förhållanden i analyserna avser sådana indikationer på ändrad arbetsförmåga som kan innebära att Försäkringskassan kan behöva utreda och pröva om sjukersättningen ska minskas eller upphöra.

Tabell 1 a) Ärendeslag, b) klassificering, c) typ av ärende och d) prövning enligt regelverket för sjukersättning från 2008

Ärendeslag a)	Klassificering b)	Typ av ärende c)	Typ av prövning d)	Kommentar
SE_PRN	Minskad/ upphörd ersättning	Räkna om/ ompröva Dra in	Uppvisad arbetsförmåga/ arbetsförmåga som inte utnyttjas	SE_PRN-ärende med klassificeringen minskad/ upphörd ersättning skapas när det finns en impuls om minskad/upphörd ersättning. Försäkringskassan omprövar den fortsatta rätten till ersättning för individen. Prövningarna som FK kan göra anges i kolumnen till vänster. Ärendeslaget SE_PRN skapas för ärenden som prövar rätten till sjukersättning när det inte finns en ansökan.
SE_PRN	Utbyte från sjukpenning till sjukersättning			SE_PRN med klassificeringen utbyte skapas när det finns en bedömning om att det finns förutsättningar för sjukersättning.
SE_PRN	Utbetalning av ersättning efter period med vilande Impuls eller begäran om upphävande av vilande			Klassificeringarna har relevans för ändrade förhållanden, men vi har inte haft ett särskilt fokus på vilande ersättning.
SE_ANS	Ansökan	Nybevilja Räkna om/ ompröva	Ansökan om sjukersättning tills vidare	Ansökningar om sjukersättning hanteras här. Ansökningar som gäller <i>utökad</i> omfattning av sjukersättning hanteras i ärendetypen räkna om/ompröva.

Ärendeslag a)	Klassificering b)	Typ av ärende c)	Typ av prövning d)	Kommentar
SE_ANS	Vilande	Vilande	Helt vilande vid studier Vilande vid arbete	Ansökningsärenden om att ha sjukersättningen vilande.
SA_FU	Utredningsgrad: Låg Medelhög Hög			Ärendeslaget avser uppföljning av arbetsförmågan och uppföljningen ska i de flesta fall göras vart tredje år, men undantag från detta finns. Ärendena sorteras maskinellt i utredningsgrad och kan omsorteras manuellt.
SE_UTM	Vilande Samordning			

Anm.: Beskrivningen i tabellen gäller sjukersättningens regelverk fr o m 2008 och beskrivningen omfattar valda delar ur Försäkringskassan, Handledning för handläggning av sjukersättning i ÅHS, 2024-06-14, 2024.

Försäkringskassans startar ärenden inom ärendeslaget SE_PRN för prövning av rätten till sjukersättning när det inte finns en ansökan om sjukersättning. SE_PRN-ärenden (omprövningsärenden) som har klassificeringen minskning/upphörande är den klassificering som har ett särskilt fokus i vår granskning. För att handläggare av sjukersättning ska inleda en utredning om omprövning och därmed starta ett SE_PRN-ärende med klassificeringen minskning/upphörande behöver de ha fått in en indikation om att det skett ändrade förhållanden i ärendet.¹³ Sådan information kan till exempel vara uppgift om ändrad inkomst eller anställning som framkommit i ansökan om en annan socialförsäkringsförmån.¹⁴ Försäkringskassan har bevisbördan när de ska bedöma att arbetsförmågan har ökat i förhållande till när sjukersättningen beviljades. Det betyder att Försäkringskassan behöver ha underlag för att kunna fatta beslut om att rätten till sjukersättningen ska minska eller upphöra.¹⁵ Försäkrade kan också på eget initiativ avsäga sig eller vilja minska omfattningen av sin sjukersättning. Försäkringskassan ska då informera den försäkrade om konsekvenserna av detta, och den försäkrade behöver lämna in sin begäran om att avsäga sig ersättningen skriftligt och egenhändigt undertecknad.¹⁶

Ärendeslaget SE_PRN innehåller även andra klassificeringar. Klassificeringar i ärendeslaget SE_PRN som har beröring med handläggningen av ändrade förhållanden är "utbetalning av ersättning efter period med vilande ersättning" och "impuls eller begäran om upphävande av vilande". Ytterligare en klassificering gäller utbyte av sjukpenning till sjukersättning. Försäkringskassan startar ett SE_PRN-ärende då de bedömer att det finns förutsättningar för sjukersättning.

¹³ Försäkringskassan använder själva benämningen impuls i stället för indikation i sin vägledning för sjukersättning. Vi reserverar begreppet impuls för så kallade maskinella impulser. Se närmare i kapitel 4 i granskningsrapporten.

¹⁴ Försäkringskassan, *Process sjukersättning 2013:03, Version 10.0*, 2024, s. 71. Se här avsnittet "Handlägga upphörande och minskning."

¹⁵ Försäkringskassan, *Vägledning sjukersättning 2013:1 version 14*, 2025, s. 188.

¹⁶ Försäkringskassan, *Vägledning sjukersättning 2013:1 version 14*, 2025, s. 216 ff.

Försäkringskassan byter då ut sjukpenningen utan att den försäkrade behöver ansöka om sjukersättning. Bland SE_PRN-ärendena ingår också sådana ärenden där den försäkrade avsäger sig sin vilande ersättning.

Försäkringskassan kan förklara sjukersättningen vilande för arbete eller studier för max två år i taget. Den försäkrade kan prova på att arbeta eller studera men ha kvar sin sjukersättning när perioden med vilande ersättning har löpt ut. Försäkringskassan handlägger ansökningar om vilande ersättning i ärendeslaget SE_ANS. Den försäkrade ska lämna in sin ansökan innan han eller hon börjar arbeta eller studera. I ärendeslaget SE_ANS handläggs också nyansökningar för sjukersättning (ärendena ges klassificeringen nybeviljande). Det gäller också i de fall där den försäkrade ansöker om en utökad omfattning av sin sjukersättning. Sådana ärenden får då ärendetypen räkna om/ompröva.

I ärendeslaget SE_UTM (under tid med) hanteras insatser som kan bli aktuella under den tid den försäkrade har sjukersättning. Insatserna kan exempelvis avse rehabilitering. Ärenden där den försäkrade har sin ersättning vilande klassificeras som vilande i ärendeslaget SE_UTM. Försäkringskassans följer upp perioderna med vilande ersättning i ärendeslaget under klassificeringen "samordning". Vi har registerdata för ärendena i ärendeslaget SE_ANS med klassificeringen vilande. Vi har även registerdata för SE_UTM med klassificeringen vilande.

Försäkringskassan följer upp sjukersättningen genom att starta uppföljningsärenden i ärendeslaget SA_FU. Uppföljningarna ska i de flesta fall göras vart tredje år. Uppföljningarna utgjorde förnyade utredningar fram till 2017. Försäkrade som fick sin sjukersättning från 2017 och framåt får efter det en uppföljning av sin sjukersättning. Genom uppföljningarna ska Försäkringskassan kontrollera om arbetsförmågan fortfarande är nedsatt i samma omfattning som när ersättningen beviljades, eller om det finns förutsättningar för rehabilitering i de fall arbetsförmågan har förbättrats.¹⁷

Försäkringskassan differentierar uppföljningarna av sjukersättning så att de kan göra olika grundliga utredningar. Detta gör de utifrån ett antal olika kriterier. "Hög utredningsgrad" betyder att Försäkringskassan fått indikationer om att den försäkrade har fått en ökad arbetsförmåga. En sådan indikation kan vara att Försäkringskassan fått information om att den försäkrade har haft en stor inkomstökning. Om handläggaren får en sådan indikation i ett ärende med låg utredningsgrad ska ärendet klassificeras om till hög utredningsgrad och Försäkringskassan ska då utreda vidare med exempelvis den försäkrade själv. Klassificeringarna sker maskinellt, men alltså även manuellt i de fall handläggaren behöver klassificera om ett ärende. Inom uppföljningen av ärenden med medelhög och hög utredningsgrad ska handläggarna ta ställning till om kompletterande

¹⁷ Försäkringskassan, *Vägledning sjukersättning 2013:1, version 14, 2025*, s. 174 ff.; *Process sjukersättning 2013:03, Version 10.0, 2024*, avsnitt 1.7.5. ff.

underlag från externa aktörer behövs. Det kan exempelvis handla om de årliga uppgifterna från skattedeclarationerna om inkomster som Försäkringskassan kan behöva begära in efter att de har fått någon typ av indikation.¹⁸ Då det finns behov av kompletteringar i ett ärende med medelhög utredningsgrad ska handläggaren klassa om ärendet till hög utredningsgrad. Försäkringskassan kan under utredningen komma fram till att det finns anledning att ompröva rätten till sjukersättning och ska då starta ett omprövningsärende (SE_PRN) eller kontakta kontrollenheten.¹⁹ Vi har registerdata om uppföljningsärenden och deras utredningsgrad.

Försäkringskassan utreder också sjukersättning inom andra ärendeslag än de hittills nämnda. I undersökningspopulationen ingår även ärendeslagen SA_OVR, SA_OMR, SA_EUO och SA_ROD. Ärendeslaget SA_OVR startas när inga andra ärendeslag lämpar sig för de ärendeprocesser som finns för sjukersättning. Ärenden som utreds för eventuella återkrav handläggs i SA_OVR. Ärendeslaget SE_OMR avser omräkning av sjukersättningen. Ärendeslagen SE_ROD avser ärenden där det skett domstolsprövning och självrättelse och SA_EUO avser EU-ärenden.

I tabell 2 visas antalet individer som har påbörjade och avslutade ärenden i de olika ärendeslagen som ingår i ärendejournalerna för perioden 2019 till 2023. I tabellen beskrivs antalet individer i vår undersökningspopulation som har åtminstone ett ärende inom de olika ärendeslag som förekommer i ärendejournalerna. Vi har också begärt in registerdata, men bara för ärendeslag och ärendeklassificeringar som vi finner är relevanta för handläggningen av ändrade förhållanden. Antalet individer med ärenden enligt våra registerdata redovisas i kolumnen längst till höger i tabell 2. Det finns en liten differens i antalet individer som har ärenden enligt journalanteckningarna och antalet individer med ärenden i registerdata.²⁰

---

¹⁸ Intervjuer med och handläggare inom sjukersättning. Även ett förtydligande av Försäkringskassan som lämnades i samband med fäktagranskningen.

¹⁹ Försäkringskassan, *Vägledning sjukersättning 2013:1, version 13, 2025*; Försäkringskassan, *Process sjukersättning 2013:03, version 10.0, 2024*.

²⁰ Efter att vi granskat de fem individer med SA_FU-ärenden som ingick i ärendejournalerna men inte i registerdata kunde vi konstatera att det handlade om individer som hade sin sjukersättning vilande. Individer som har fått sin sjukersättning vilande i anslutning till den identifierade inkomstökningen (toppen) och för vilka sjukersättningen minskat, inkluderas inte i undersökningspopulationen.

Tabell 2 Antal individer med åtminstone ett ärende inom olika ärendeslag för sjukersättning enligt ärendejournalerna

	Antal individer	Varav antal i relevant ärendeklass	Antal individer enligt registerdata
SA_EUO	90		
SA_FU	1 781		1 776
SA_OVR	506		
SA_ROD	47		
SE_ANS	777	191	192
SE_OMR	171		
SE_PRN	402	217	216
SE_UTM	248	(121)	121

Anm.: Relevant klassificering för SE_PRN är minskad/upphörd ersättning. För SE_ANS och SE_UTM är den relevanta klassificeringen vilande. Vi har tagit fram klassificering för ärendena i ärendejournalerna med hjälp av de klassificeringar vi har i registerdata. Antalet individer med klassificering för vilande i SE_UTM anges i tabellen bara enligt registerdata (121 individer har klassificeringen vilande i ett SE_UTM-ärende). Vi har alltså inte filtrerat på ärendena SE_UTM med klassificeringen vilande i textanalysen.

Tabell 2 visar att ärendeslaget SA_FU är det vanligast förekommande ärendeslaget. Försäkringskassan har startat och avslutat ärenden för uppföljning av arbetsförmågan (SA_FU) för 1 781 individer (enligt ärendejournalerna). Uppföljningen ska enligt huvudregeln ske vart tredje år. Genom uppföljningarna ska Försäkringskassan kontrollera om arbetsförmågan fortfarande är nedsatt i samma omfattning som när ersättningen beviljades, eller om det finns förutsättningar för rehabilitering i de fall arbetsförmågan har förbättrats.²¹

Ärenden inom ärendeslaget SE_ANS är också vanliga bland individerna i undersökningspopulationen. Av de totalt 777 individerna som hade ett SE_ANS-ärende²² under perioden 2019 till 2023 har dock bara 191 individer ansökt om att ha sin sjukersättning vilande. Nyansökningsärenden och ansökningar som avser en högre omfattning av sjukersättning ingår som tidigare nämnts bland SE_ANS-ärendena. Försäkringskassan har startat och avslutat ärenden för minskning och upphörande av sjukersättningen för 217 individer (SE_PRN minskning/upphörande). Dessa ärenden är centrala för våra analyser av ändrade förhållanden.

Tabell 2 visar också att SA_OVR är ett vanligt förekommande ärendeslag i undersökningspopulationen. Våra analyser av journalanteckningar (se tabell 4) visar att utredningen inför ett återkrav sker i detta ärendeslag. Ärendeslagen SE_ROD avser, som vi tidigare nämnt, ärenden där det skett domstolsprövning och självrättelse och SE_EUO avser EU-ärenden.

²¹ Försäkringskassan, *Vägledning sjukersättning 2013:1, version 14, 2025*, s. 174 ff.

²² Påbörjat och avslutat ärende.

Tabell 3 Antal och andel individer med uppföljningsärenden (SA_FU) och ärenden inom andra ärendeslag enligt ärendejournalerna

Uppföljningsärenden	Antal	Andel
SA_FU-ärende och något annat ärende	930	44
Endast SA_FU-ärende	851	39
Inget SA_FU-ärende	347	16
Individer totalt	2 128	100

I tabell 3 framgår att 851 individer hade ett uppföljningsärende (SA_FU) och ingen annan typ av ärende inom sjukersättning under perioden 2019 till 2023. Försäkringskassan hade med andra ord under denna period ingen anledning att göra några andra utredande insatser förutom den obligatoriska uppföljningen av arbetsförmågan för dessa individer.

Av tabell 3 framgår också att antalet individer som har någon form av dokumentation i sina ärendejournaler för sjukersättning med anledning av startade och avslutade ärenden i något ärendeslag är 2 128. I vår undersökningspopulation ingår 2 410 individer och vi har olika typer av registerdata för dessa individer. Det betyder att det finns individer i undersökningspopulationen som inte ens har haft ett uppföljningsärende (SA_FU). De som har beviljats sin sjukersättning efter 2019 bör åtminstone ha ett avslutat ansökningsärende (SE_ANS) eller ett avslutat utbytesärende från sjukpenning (SE_PRN). De flesta som fått sin sjukersättning före 2019 bör ha ett avslutat uppföljningsärende (SA_FU) inom den granskade perioden.

Efter kontakt²³ med Försäkringskassan framgår det att bortfallet kan handla om individer som har pågående ärenden. Det kan också vara individer som lämnat sjukersättningen för ålderspension. Försäkringskassan anger olika tänkbara förklaringar till att vi har färre individer som har journalanteckningar för ärenden med sjukersättning än de som ingår i undersökningspopulationen:

- personen har avlidit – ersättningen dras in maskinellt utan ärende
- personen har uppnått högsta ålder för sjukersättning – ersättning dras in i en månadskörning utan ärende
- uppföljning är inte aktuellt på grund av ålder (individen var över 60 år) – därför finns inget avslutat FU-ärende under perioden
- det finns ett pågående ärende, men det är inte avslutat under perioden.

²³ E-post med svar från Försäkringskassan, 2025-09-09.

4 Textanalysens kategorier

Tabell 4 visar en översikt av alla de kategorier²⁴ som vi har tagit fram genom textanalysen och antalet anteckningar (träffar) som analysen resulterat i för varje kategori. Tabellen visar även antalet anteckningar uppdelade på de ärendeslag som förekommer i ärendjournalerna. Denna uppdelning är viktig för att vi ska kunna bedöma om analyskategorierna (regex) som vi tagit fram genom textanalysen är relevanta för att beskriva Försäkringskassans dokumentation av uppgifter som tyder på ändrade förhållanden. Vi har möjlighet att granska om träffarna i analysen "hamnar rätt", med andra ord om de finns i ärendeslag för handläggning av ändrade förhållanden. Vi kan därför bedöma om uppgifter om ändrade förhållanden också tas till vara i handläggningen, genom att studera om uppgifter dokumenterats i de ärendeslag där handläggningen av ändrade förhållanden sker, nämligen framför allt i SE_PRN-ärenden med klassificeringen minskning/upphörande. I tabellen markeras de kategorier som är relevanta för den fortsatta analysen i fetstil. Ärendeslagen SE_ANS, SE_PRN och SE_UTM i tabell 4 avser dock respektive ärendeslag som helhet och inte bara de ärenden som har de relevanta klassificeringarna för ändrade förhållanden.²⁵

Av tabell 4 framgår att dokumentation om att de försäkrade fått information om anmälningsskyldigheten främst finns i SE_ANS-ärendena (69 träffar för kategorin, i tabellen med benämningen **DF (den försäkrade) har fått information om anmälningsskyldighet**, medan informationen om vilande ersättning finns dokumenterad i SE_PRN-ärendena (38 träffar för **DF har fått information om vilande**). Dokumentation om att den försäkrade kontaktat Försäkringskassan finns fram för allt i SE_ANS-ärendena (**Den försäkrade kontaktar FK**). Av tabellen framgår också att det finns 30 anteckningar i SE_PRN-ärendena om att den försäkrade önskar avsäga sig sin sjukersättning (**DF avsäger sig SE**). Tabell 4 visar vidare att merparten av anteckningarna om att Försäkringskassan överväger att byta ut sjukpenning mot sjukersättning för de försäkrade finns dokumenterade i SE_PRN-ärendena (62 anteckningar för **FK byter ut sjukpenning**).

En delfråga i vår granskning handlar om huruvida försäkrade får tillräcklig information om att de är skyldiga att anmäla ändrade förhållanden. Att den försäkrade fått sådan information framgår av dokumentation som främst finns i SE_ANS-ärendena. Detta indikerar att informationen ges i samband med nyansökningar och inte senare i andra ärenden för sjukersättning som den försäkrade har.

---

²⁴ Regex-kategorierna. Se scriptet för textanalysen i slutet av denna metodbilaga. Benämningarna av kategorierna i tabell 4 har samma benämningar som de reguljära.

²⁵ Träffar i SE_ANS och SE_PRN med klassificeringar vilande respektive minskning/upphörande presenteras separat i tabell 5.

En annan delfråga i granskningen gäller om Försäkringskassan får in uppgifter om ändrade förhållanden till handläggningen. Tabell 4 visar att Försäkringskassan dokumenterar systemimpulser och uppgifter om att de försäkrade har omvårdnadsbidrag och studiestöd. Det är tydligt att dokumentationen om sådana impulser framför allt finns i SE_PRN-ärendena (211 anteckningar för **Systemimpuls**). Försäkringskassan har också dokumenterat att de fått någon form av impuls om arbete – de har fått en indikation om ändrad arbetsförmåga i bedömningen för den fortsatta rätten till sjukersättning. Sådan dokumentation (i tabellen benämnd **Impuls om arbete**) finns främst i SE_PRN- ärendena och i SA_FU- ärendena.

Tabell 4 visar vidare att anteckningar om återkrav finns dokumenterade i SE_PRN- ärendena och SA_OVR- ärendena. Omprövningar av rätten till sjukersättning kan resultera i att den försäkrade får ett återkrav, om Försäkringskassan bedömer att den försäkrade inte rätt till sjukersättning i samma omfattning som tidigare.

Tabell 4 Antal anteckningar för samtliga kategorier i textanalysen, fördelade över olika ärendeslag inom sjukersättning (kategorier som är relevanta för de fortsatta analyserna anges i fetstil)

	SA_FU	SA_OVR	SA_ROD	SE_ANS	SE_OMR	SE_PRN	SE_UTM	Total- summa
Antal anteckningar	1 347	365	24	565	100	673	255	3 330
Den försäkrade kontakter FK	9	160	1	245	12	66	104	597
DF har anmält ändrade inkomster	0	0	0	0	0	0	0	0
DF har anmält ändrade förhållanden	0	0	0	0	0	0	0	0
DF ansöker om vilande ersättning	0	0	0	37	0	9	2	48
DF avsäger sig SE	0	1	1	4	0	30	20	56
DF har brustit i anmälningsskyldigheten	0	2	0	1	0	4	10	17
FK byter ut sjukpenning	1	0	0	5	1	62	0	69
DF har fått information om anmälningsskyldighet	8	3	5	69	0	5	2	92
DF har anmält ändrad arbetstid	0	0	0	0	0	0	0	0
DF har inga ändrade inkomster	0	0	0	0	0	0	0	0
DF vill undvika återkrav	0	0	0	0	0	0	0	0
DF har fått information om vilande	5	5	0	18	0	38	13	79
Förläggning av arbetstid	1	3	0	6	0	1	6	17
Impuls delta extended	86	3	0	56	77	51	8	282
Impuls delta	244	7	2	17	0	12	7	289
Impuls om arbete	35	1	2	9	0	47	7	101
Inkommen impuls	1	0	0	0	0	15	6	22
Intern impuls	1	0	1	1	0	12	0	15

	SA_FU	SA_OVR	SA_ROD	SE_ANS	SE_OMR	SE_PRN	SE_UTM	Total- summa
Kontrollutredning	61	3	0	1	0	45	1	111
Jobbar som assistent	43	6	0	0	0	25	2	76
Konversation	885	85	3	63	6	48	47	1137
Standardformulering	105	0	0	0	0	0	0	105
Systemimpuls	22	6	0	22	1	211	43	305
Återkrav	6	130	9	14	5	111	9	284
Oförändrad arbetsförmåga	0	0	0	0	0	0	0	0
Information till bostadstillägg	1	0	0	23	0	1	1	26
Bisyssla	23	0	5	12	0	16	0	56

Ann.: Ärendeslaget SE_EUO redovisas inte i tabellen eftersom det bara finns en anteckning i kategorin "Impulsdelta extended." Impulsdelta och impulsdelta extended är listor med de uttryck och begrepp vi inledde våra sökningar med. Se mer om de reguljära uttrycken i slutet av denna metodbilaga. "Standardformulering" är den formulering som handläggarna använder då de vid uppföljningen av sjukersättningen konstaterar att arbetsförmågan inte förändrats i förhållande till när beslutet om sjukersättning fattades.

Tabell 5 Antal anteckningar i SE_ANS- och SE_PRN-ärenden med relevanta klassificeringar för handläggningen av ändrade förhållanden

	SE_ANS-ärenden med vilande	SE_PRN-ärenden med minskning/ upphörande
Information till bostadstillägg	22	1
DF kontaktar FK	42	43
DF ansöker om vilande ersättning	36	8
DF avsäger sig sjukersättning	4	19
FK byter ut sjukpenning	0	4
DF har fått information om anmälningsskyldighet	2	1
DF har fått information om vilande	16	31
Impuls om arbete	5	34
Jobbar som assistent	0	11
Kontrollutredning	1	43
Konversation	38	43
Systemimpuls	13	209
Återkrav	8	103

Ann.: DF avser "den försäkrade".

I tabell 5 redovisas kategoriernas träffar i ärendeslagen SE_ANS och SE_PRN med de klassificeringar som är relevanta för handläggningen av ändrade förhållanden. Tabellen visar att bara två anteckningar om att den försäkrade fått information om anmälningsskyldigheten finns dokumenterade i SE_ANS-ärenden som har klassificeringen vilande (av de totalt 69 träffarna om information till de försäkrade i ärendeslaget SE_ANS som visas i tabell 4). Resterande anteckningar som gäller information om anmälningsskyldigheten har dokumenterats i

nyansökningsärenden.²⁶ Genom att jämföra antalet träffar för SE_PRN i tabell 4 och tabell 5 kan vi vidare konstatera att antalet anteckningar som avser impulser om beviljat omvårdnadsbidrag eller studiestöd (systemimpuls) finns dokumenterade i SE_PRN- ärenden med klassificeringen minskning/upphörande (209 anteckningar av 211 i SE_PRN). Det tolkar vi som att Försäkringskassan startat ett omprövningsärende (SE_PRN) för minskning eller upphörande av sjukersättningen för att det kommit in en impuls som kan påverka rätten till fortsatt sjukersättning.

Tabell 6 Antal och andel individer med minst en anteckning i kategorierna under perioden 2019 till 2023 i undersökningspopulationen

	Antal	Andel
Information till bostadstillägg	16	1
DF kontaktar FK	392	16
DF ansöker om vilande ersättning	34	1
DF avsäger sig sjukersättning	27	1
FK byter ut sjukpenning	45	2
DF har fått information om anmälningsskyldighet	85	3
DF har fått information om vilande	64	3
Impuls om arbete	78	3
Jobbar som assistent	32	1
Kontrollutredning	65	3
Konversation	1 001	41
Systemimpuls	110	5
Återkrav	96	4

Anm.: Antal individer i undersökningspopulationen är 2 410 och antalet individer med dokumentation i ärendejournaler (med ett påbörjat och avslutat ärende under perioden 2019 till 2023) är 2 128. Andelarna är beräknade för undersökningspopulationen om 2 410 individer. DF avser "den försäkrade".

Av tabell 6 framgår att 65 individer (3 procent av de 2 410 individerna i vår undersökningspopulation) har varit föremål för eller haft ett omnämnande om en kontrollutredning i sin ärendejournal för sjukersättning. 27 individer (1 procent) har önskat avsäga sig eller minska sin sjukersättning under perioden. 392 individer (16 procent) har i något ärende kontaktat Försäkringskassan. Försäkringskassan har fått en indikation om arbete och inkomst för 78 individer (3 procent). Det är en indikation om att den försäkrade har en förändrad arbetsförmåga. Sammanfattningsvis ger analysen av journalanteckningarna på individnivå oss en uppfattning om i vilken utsträckning Försäkringskassan har dokumenterat uppgifter och därmed också haft tillgång till uppgifter om individerna som kan vara av betydelse för handläggningen av ändrade förhållanden.

²⁶ Tabell 4 kan även innefatta andra ärendetyper förutom nyansökningar i SE_ANS, exempelvis räkna om/ompröva när sjukersättning beviljas i en högre grad än tidigare. Se beskrivning av ärendeslag och ärendetyper i tabell 1 ovan.

5 Registerstudien

5.1 Underlagstabeller till huvudrapporten

Tabell 7 Antal och andel individer som har haft ett SE_PRN-ärende perioden 2019 till 2023. Uppdelat på omfattning av sjukersättning

Omfattning av sjukersättning					
	25 %	50 %	75 %	100 %	Totalt
Har inget SE_PRN-ärende					
Antal	40	1 919	125	110	2 194
Andel	85	93	89	70	91
Har ett SE_PRN-ärende					
Antal	7	147	16	46	216
Andel	15	7	11	29	9
Totalt					
Antal	47	2 066	141	156	2 410
Andel	100	100	100	100	100

Anm.: SE_PRN-ärenden som har klassificeringen minskning/upphörande av sjukersättning

Tabell 8 Antal och andel individer som har åtminstone ett uppföljningsärende (SA_FU) med utredningsgraden "hög"

Utredningsgrad	Andel	Antal
Inget SA_FU-ärende med hög utredningsgrad (0)	87	1 539
Åtminstone ett SA_FU-ärende med hög utredningsgrad (1)	13	237
Totalt	100	1 776

Anm.: Analysen avser de individer som har haft ett uppföljningsärende SA_FU under perioden 2019 till 2023. Individerna har haft åtminstone ett ärende som klassificerats som hög utredningsgrad.

Tabell 9 Antal och andel individer med SE_PRN-ärende och som hade ett SA_FU-ärende som klassificerats med "hög" respektive "låg/medelhög" utredningsgrad

Utredningsgrad	Andel	Antal
Låg/medelhög (0)	68	118
Hög (1)	32	55
Total	100	173

Anm.: Tabellen omfattar de individer som under perioden 2019 till 2023 haft åtminstone ett SE_PRN-ärende med klassificeringen minskning/upphörande av sjukersättningen.

Tabell 10 Antal och andel individer med ett SE_PRN-ärende som startat strax innan eller efter inkomstökningen

	Andel	Antal
Omprövning sker innan inkomstökningen eller inte alls (0)	93	2 242
Omprövning sker strax innan/efter inkomstökningen (1)	7	168
Total	100	2 410

Anm.: Strax innan är 1, 2 eller 3 månader innan inkomstökningen. För sju av de 168 individerna startades ett SE_PRN-ärende i mycket nära anslutning till inkomstökningen (inkomsttoppen).

Tabell 11 Antal och andel individer med ett SE_PRN-ärende uppdelat på olika förmåner och kombinationer av förmåner, n = 216

	Antal	Andel
Studiemedel		
Nej	203	94
Ja	13	6
Arbetslöshetsersättning		
Nej	192	89
Ja	24	11
Sjukpenning		
Nej	162	75
Ja	54	25
Föräldrapenning		
Nej	194	90
Ja	22	10
Assistansersättning		
Nej	187	87
Ja	29	13
Aktivitetsersättning		
Nej	213	99
Ja	3	1
Bostadstillägg		
Nej	156	72
Ja	60	28
Merkostnadsersättning		
Nej	216	100
Omvårdnadsbidrag		
Nej	209	97
Ja	7	3
Endast sjukersättning		
Nej	144	67
Ja	72	33
Endast sjukersättning och bostadstillägg		
Nej	178	82
Ja	38	18
Sjukersättning & bostadstillägg samt ytterligare någon förmån		
Nej	194	90
Ja	22	10
Sjukersättning och någon annan förmån		
Nej	72	33
Ja	144	67

Anm.: Individerna har haft utbetalningar av förmånen någon gång under perioden 2019 till 2023. SE_PRN-ärendena avser ärenden med klassificeringen minskning/upphörande.

6 Intervjustudien

Vi genomförde tre gruppintervjuer med handläggare – handläggare av sjukersättning vid Försäkringskassan, bostadstillägg vid Försäkringskassan och bostadstillägg vid Pensionsmyndigheten.²⁷ Vi bad att få intervjua handläggare från de olika geografiska verksamhetsområdena för sjukersättning, och för bostadstillägg arbetade de intervjuade handläggarna vid olika kontor i olika delar av landet.

Vi genomförde också gruppintervjuer med representanter för stödfunktioner²⁸ för de förmåner vi granskade, nämligen verksamhetsutvecklare, specialister och controller. Alla yrkesroller för varje förmån deltog i samma gruppintervju. Vi genomförde alla gruppintervjuer digitalt över Teams. I några fall genomförde vi också uppföljande gruppintervjuer med några av deltagarna.

I gruppintervjuerna med handläggarna presenterade vi fem case (vinjetter) som beskrev olika situationer där en försäkrad fått ett ändrat förhållande som kan behöva anmälas till Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. De intervjuade fick fundera, reflektera och diskutera utifrån alla case. Vi ställde sedan följdfrågor utifrån de intervjuades diskussioner. Vi bad intervjudeltagarna först reflektera utifrån två frågor vi ställde vid varje case.

- Hur ni tror att ni skulle fått information om detta, och vad ni hade gjort då?
- Hur tror ni att den försäkrade hade agerat, och hur borde hen agera?

Gruppintervjuerna följde i övriga delar ett frågeformulär som vi tagit fram inför intervjuerna. Intervjuerna var semistrukturerade så att vi hade utrymme att ställa följdfrågor till de intervjuade. Intervjuerna varade i två timmar med en kort paus.

Vi genomförde fokusgruppintervjuer med representanter för pensionärsorganisationer och separata intervjuer med representanter för organisationer som företräder grupper på funktionhindersonrådet.²⁹

Vi genomförde också en gruppintervju med stödfunktioner för andra socialförsäkringsförmåner på Försäkringskassan (bostadsbidrag, underhållsstöd och sjukpenninggrundande inkomst) för att få information om hur de har tillgång till och använder vissa inkomstuppgifter från Skatteverket i handläggningen.³⁰

²⁷ Vi har haft gruppintervjuer med tre grupper av handläggare: en för sjukersättning på Försäkringskassan (2025-03-31), en för bostadstillägg på Försäkringskassan (2025-04-01) och en för bostadstillägg på Pensionsmyndigheten (2025-04-12).

²⁸ Vi har genomfört gruppintervjuer med stödfunktioner inom sjukersättning på Försäkringskassan (2025-06-03, 2025-06-13), inom bostadstillägg på Försäkringskassan (2025-06-02), och inom bostadstillägg på Pensionsmyndigheten (2025-06-04, 2025-06-10, 2025-09-12).

²⁹ Vi har träffade en fokusgrupp för pensionärsorganisationer (PRO, SPF Seniorerna och SKPF Pensionärerna) och intervjuade representanter för funktionshinderförbunden Autism Sverige och FUB.

³⁰ Gruppintervjun med stödfunktioner genomfördes 2025-11-28.

De reguljära uttrycken

Reguljära uttryck, ofta kallade "regex", är mönster som används för att söka efter, identifiera och ibland ersätta text i stora datamängder. I detta sammanhang har vi använt reguljära uttryck för att systematiskt hitta specifika formuleringar och variationer i handläggarnas dokumentation, till exempel när arbetsförmåga eller inkomst förändrats. Tabellen nedan visar vilka kategorier som skapades och hur deras respektive uttryck formulerades.

Några vanliga regex-tecken:

- \s matchar mellanrum eller radbrytning
- \w står för vilken bokstav, siffra eller understreck som helst
- * betyder "noll eller fler" av föregående tecken eller grupp
- + betyder "en eller fler" av föregående tecken eller grupp
- | betyder "eller"
- {#} används inom reguljära uttryck för att ange hur många gånger ett tecken eller en grupp ska förekomma. Till exempel betyder **a{3}** att bokstaven "a" ska upprepas exakt tre gånger, medan **a{2,5}** betyder att "a" ska förekomma mellan två och fem gånger.
- \b betyder att ordet måste börja eller sluta här

Tabell 12 De reguljära uttrycken

Kategorinamn	regex_object	Exempel
impuls_delta	(öka(w) ändrad(w))\s+(arbetsförmåga personu ppgift\w*)förhållanden uppgifter omständighet er \w*inkomster)	ökad arbetsförmåga, ändrad arbetsförmåga, ändrade förhållanden, ändrade uppgifter, ökande inkomster
inkommen_impuls	inkommen\s+impuls	inkommen impuls
Kontrollutredning	kontrollutredning kontrollärende riktad\s+kontroll	kontrollutredning, kontrollärende, riktad kontroll
fk_fått_information	anmäl(w)\s+om\s+ändrade\s+(förhållanden up pgifter omständigheter) anmälningsskyldighet inform(w)\s+om(skyldighet\s+att\s+anmäla an mälningskyldig(w*)) ska\s+kontakta\s+Försäkringskassan\s+vid\s+ ändrade\s+(förhållanden omständigheter uppg ifter)	anmälningskyldighet, anmälan om ändrade förhållanden, anmälan om ändrade uppgifter
fk_anmält_ändrade_ förhållanden	gjort\s+sin\s+anmälningskyldighet (har gjort vil ringt\s+in)\s+(inkomst\s+med an mälan\s+om meddelat anmäl(w*))\s+ändrade\s+ (förhållanden omständigheter uppgifter)	.
fk_har_inga_ ändrade_inkomster	(har\s+inga inte)\s+ändrade\s+\w*inkomster	.

Kategorinamn	regex_object	Exempel
oförändrad_ arbetsförmåga	jag\s+bedömer\s+att\s+det\s+inte\s+finns\s+n ägon\s+indikation\s+på\s+förändrad\s+arbetsförmåga	.
fk_anmält_ändrad_ inkomster	(har ber gjort)\s+(inkomst\s+med skicka(w^\s+in anmälan\s+om anmäl(w) meddelat\s+ anmält\s+via\s+Mina)\s+Sidor ringt\s+in)\s+(w*ändrad(w^\s+w*inkomst) via\s+5141	.
fk_brustit_i_ anmälningskyldigheten	brustit underlåt felaktiga\s+uppgifter borde\s+(w*\s+)(0,6)(vilande\s+ersättning Ansökan\s+om\s+vilande\s+sjukersättning\s+kommit\s+för\s+sent Ansökan\s+om\s+vilande\s+ersättning\s+saknas Finns\s+ingen\s+inkommen\s+ansökan\s+om\s+vilande\s+ersättning Avslag\s+på\s+ansökan\s+om\s+vilande\s+ersättning Ansökan\s+om\s+vilande\s+ersättning\s+i\s+efter\s+hand Ansökan\s+om\s+vilande\s+ersättning\s+för\s+sent Tiden\s+för\s+vilande\s+ersättning\s+har\s+passerat Fortsätter\s+arbets+efter\s+period\s+med\s+vilande Arbetar\s+innan\s+ansökan\s+om\s+vilande Ansökan\s+har\s+inkommit\s+efter\s+att\s+arbete\s+har\s+startats Till\s+och\s+med\s+tiden\s+för\s+vilande\s+ersättning\s+har\s+passerat Borde\s+häls+sök(t)\s+om\s+vilande\s+ersättning\s+innan\s+påbörjat\s+arbetet Vilandets+SA\s+upphör\s+om\s+3\s+månader Intes+meddelat\s+att\s+får\s+bostadsbidrag	vilande sa upphör om 3 månader, felaktiga uppgifter, brustit, tiden för vilande ersättning har passerat
fk_avsäger_sig_SE	((begäran\s+om\s+att vill)\s+avsäga\s+sig avsäger\s+sig\s+sin (begär\s+att vill)\s+minska avsluta ta\s+tillbaka håller\s+inne)\s+(sjukersättning bSE\b) blankett\s+7286	begäran om att avsäga sig sjukersättning, blankett 7286, avsäger sig sin sjukersättning, vill avsäga sig sjukersättning, vill minska sjukersättning
fk_har_anmält_ändrad_ arbetstid	(har ber gjort)\s+(inkomst\s+med skicka(w^\s+in anmälan\s+om anmäl(w) meddelat\s+ anmält\s+via\s+Mina)\s+Sidor ringt\s+in)\s+(ändrad(w^\s+arbetstid utökad\s+arbetstid ändrat\s+antal\s+timmar arbets+utöver arbets+i\s+annan\s+omfattning meddelat\s+att\s+gick\s+upp\s+i\s+arbetstid) via\s+5141	.
fk_undvika_återkrav	(inte\s+riskera slippa)\s+återkrav	.
fk_ansöker_om_ vilande	(ansök(w*\s+om)\s+vilande\s+ersättning	ansökan om vilande ersättning, ansöka om vilande ersättning, ansökt om vilande ersättning
fk_byter_ut_sjukpenning	(byter\s+ut byte\s+av)\s+(sjukpenning bSE\b)	byte av sjukpenning, byter ut sjukpenning

Kategorinamn	regex_object	Exempel
intern_impuls	impuls\s (från\s+handläggare via\s+konversation via\s+ny\s+journalanteckning från\s+annan\s+förmån från\s+bostadstillägg från\s+sjukenning från\s+föryad\s+utredning) impuls\s+av\s+w*\s+inkomst (med\s+anledning\s+av)\s+kontrollutredning	impuls från handläggare, impuls via konversation, med anledning av kontrollutredning, impuls från bostadstillägg
systemimpuls	studiestöd omvårdnadsbidrag systemet\s+40045957	omvårdnadsbidrag, studiestöd
impuls_om_arbete	impuls\w*\s+(w*\s+){0,10}(sjukersättning arbetat arbete åttondelen arbetsförmåga) (impuls\s+om impuls)\s+(utreda\s+antal\s+timmar arbetsinsats\s+utöver\s+åttondelen utreda\s+omfattning\s+arbete) utredning\w*\s+(w*\s+){0,6}((ökande högre)\s+inkomster inkomster\s+utöver med\s+hel\s+w*\s+ersättning)	impuls om inkomst av förvärsarbete i kombination med hel sjukersättning, impulsen inte föranleder någon omprövning av rätten till sjukersättning, impuls till sjukersättning, impuls om inkomst utöver partiell sjukersättning, utredningen har visat att den försäkrade har inkomster utöver
bostadstillägg	impuls\s+om\s+ansökan\s+om\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+om\s+fortsatt\s+utredning\s+av\s+eventuellt\s+förbättrad\s+arbetsförmåga impuls\s+för\s+att\s+verkställas+beslutet\s+om\s+en\s+fjärdedels\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+vid\s+arbete impuls\s+för\s+att\s+verkställas+beslutet\s+om\s+halv\s+vilande\s+sjukersättning\s+vid\s+arbete impuls\s+i\s+konversation\s+om\s+att\s+den\s+försäkrade\s+har\s+sökt\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+lämnas\s+i\s+ärende\s+d+\s+om\s+att\s+beslut\s+om\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+via\s+konversation\s+om\s+att\s+ansökan\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+till\s+andra\s+förmåner\s+angående\s+beslut\s+om\s+sjukersättning impuls\s+till\s+förmån\s+om\s+att\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+via\s+konversation\s+att\s+ansökan\s+om\s+vilande\s+sjukersättning impuls\s+via\s+konversation\s+om\s+att\s+ändrad\s+omfattning\s+av\s+vilande\s+sjukersättning	impuls till bostadstillägg via konversation att ansökan om vilande sjukersättning, impuls till bostadstillägg i konversation att vilande sjukersättning, impuls för att verkställa beslutet om en fjärdedels vilande sjukersättning vid arbete, impuls till bostadstillägg genom konversation om att ansökan om vilande sjukersättning, impuls jag lämnar impuls via konversation till bostadstillägg om att vilande sjukersättning
impuls_delta_extended	ändrad\w*\s+(skatteutgift\w* PGI) omräkning handläggare\s+lämnat\s+impuls lämna\w*\s+impuls\s+till\s+kontroll lämna\w*\s+underrättelse fördjudat\s+utredning kontrollutredning inkommit\s+med\s+uppgifter information inkommit\s+med\s+uppgifter\s+för\s+sent hämtat\s+information\s+från\s+w* utreda\s+ändrad\s+arbetsförmåga hämta\s+information\s+från\s+andra\s+pågående\s+ärenden försäkrad\s+har\s+kontaktat\s+om\s+arbete	omräkning, fördjudat utredning, kontrollutredning, lämnat impuls till kontroll, inkommit med uppgifter
Standardformulering	jag\s+bedömer\s+att\s+det\s+inte\s+finns\s+någon\s+indikation\s+	jag bedömer att det inte finns någon indikation
Bisyssla	Bisyssla	Bisyssla

Kategorinamn	regex_object	Exempel
Återkrav	Återkrav	Återkrav
df_kontaktar	(df denförsäkrade)\s+(ringer\s+upp ringer\s+in har\s+lämnat\s+röstmeddelande vill\s+bl\s+uppringd vill\s+bl\s+kontaktad ringer\s+och\s+meddelar ringer\s+och\s+har\s+frågor har\s+hört\s+av\s+sig har\s+skickat\s+in\s+ändring vill\s+meddelar meddelar\s+att\s+gick\s+upp\s+i\s+arbetstid har\s+per\s+mail har\s+per\s+e-post telefonsamtal\s+från\s+den\s+försäkrade Servicekontor Kundcenter Via\s+Mina\s+Sidor anonym\s+anmäla anmälan\s+om\s+förändring Heder\s+och\s+samvete Blankett\s+lämna\s+uppgifter\s+vid\s+sjuk\s+och\s+aktivitetsersättning bKCb	kc, kundcenter, servicekontor, heder och samvete, via mina sidor
fått_information_om_vilande	Fått\s+information\s+om\s+vilande informerade\s+om\s+vilande Regelverk\s+(om för)\s+vilande Regler\s+(om för)\s+vilande	regler för vilande, regler om vilande, regelverk för vilande
jobbar_som_assistent	(Arbete anställning)\s+som\s+personlig\s+assistent Assistansbolag Familjehem	familjehem, arbete som personlig assistent, assistansbolag
förläggning_av_arbetstid	Arbetstid\s+som\s+överstiger (Behöver saknar)\s+medicinsk\s+motivering\s+till\s+(variation\s+ förläggning\s+av)\s+arbetstid Annan\s+arbetstidsförläggning Arbete\s+sträcker\s+sig\s+över\s+tjänstgöringssgrad Uppgifter\s+om\s+faktisk\s+veckoarbetstid\s+(avviker saknas) Annan\s+arbetstidsförläggning Ojämnt\s+förlagd\s+arbetstid ojämn\s+förläggning\s+av\s+arbetstid	ojämnt förlagd arbetstid, annan arbetstidsförläggning, arbetstid som överstiger, ojämn förläggning av arbetstid
Konversation	Konversation	Konversation

Anm.: Notera att vi bortser från gemener och versaler i de reguljära uttrycken. Uttrycket "s+" avser ett eller fler mellanslag eller radbrytningar.

Socialdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 juni 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Waltersson Grönvall, Jonson, Forssmed, Tenje, Wykman, Malmer Stenergard, Liljestrand, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson

Föredragande: statsrådet Anna Tenje

Regeringen beslutar skrivelse Riksrevisionens rapport om Försäkringskassan och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden

